

Nr 22

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1972: 1 i vad avser anslag för budgetåret 1972/73 till vissa forskningsråd, m. m. jämte motioner.

1. **Medicinsk forskning.** Kungl. Maj:t har i propositionen 1972: 1 bil. 10 (punkten E 45, s. 378—379 i utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden) föreslagit riksdagen att till Medicinsk forskning för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 47 030 000 kr.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär oförändrad medelsanvisning till försvarsmedicinsk forskning och en ökning med avrundat 4 milj. kr. till allmänmedicinsk och yrkesmedicinsk forskning. Inom den föreslagna ökningen har medel beräknats för en extra ordinarie tjänst som biträdande professor i experimentell hämatologi, personlig för docenten vid universitetet i Uppsala Lars Garby.

Under det i det följande under punkten 5 redovisade reservationsanslaget Atomforskning har föredragande statsrådet anfört att det med hänsyn till inriktningen av verksamheten vid Gustaf Werners institut i Uppsala är rimligt att också andra forskningsråd (motsv.) än statens råd för atomforskning bidrar till kostnaderna för en upprustning av synkrocyclotronen vid institutet. Med erinran om vad föredragande statsrådet sålunda anfört och med hänvisning till vad utskottet vid behandlingen av reservationsanslaget till Atomforskning uttalar tillstyrker utskottet det av Kungl. Maj:t för nästa budgetår föreslagna reservationsanslaget till medicinsk forskning.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Medicinsk forskning* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 47 030 000 kr.

2. **Humanistisk forskning.** Kungl. Maj:t har (punkten E 46, s. 379—380) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid statens humanistiska forskningsråd inrätta en extra ordinarie professur i språklig databehandling enligt vad som förordats i propositionen,

2. till Humanistisk forskning för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 9 860 000 kr.

I motionen 1972: 514 av herr Wikström (fp) och fru Anér (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag om att forsk-

ningsråden bereds möjligheter att stödja och initiera forskningsprojekt med anknytning till radio och television i form av forskartjänster eller anslag till avdelningar för massmedieforskning i statsvetenskap, litteraturvetenskap och eventuellt andra ämnen.

Utskottet. Kungl. Maj:t föreslår att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår räknas upp med 1,1 milj. kr. Utskottet tillstyrker förslaget liksom att Kungl. Maj:t får begärt bemyndigande att den 1 juli 1972 vid statens humanistiska forskningsråd inrätta en extra ordinarie professur i språklig databehandling, personlig för docenten vid universitetet i Göteborg Sture Allén.

I motionen 1972: 514 har framställts yrkande angående massmedieforskningen. Beträffande motiveringen till yrkandet hänvisas till motionen 1972: 493 i vilken erinras om att redan 1960 års radioutredning redovisade att det förelåg behov av massmedieforskning, särskilt med inriktning på programforskning inom radions och televisionens område. Utredningens förslag om forskningsinstitierande åtgärder har, framhåller motionärerna, ännu inte lett till några direkta åtgärder från statsmakternas sida. Samtidigt har behovet av denna forskning blivit alltmer påtagligt. Motionärerna påpekar att statens humanistiska forskningsråd i sina petita för nästa budgetår begärt ökade resurser bl. a. under åberopande av att rådet önskar ta upp nya projekt inom områden som hittills inte tillräckligt kunnat tillgodoses och att rådet därvid fört fram just massmedieforskning. Ett snabbt insatt stöd åt forskning rörande massmedia och i synnerhet radio och television är angeläget med hänsyn dels till skolornas undervisning om massmedia, dels till den debatt som radions och televisionens ställning och roll i samhället ger upphov till.

Utskottet har tidigare strukit under betydelsen av en intensifierad forskning rörande massmedia. I sitt betänkande 1971: 3 (punkten 25, s. 35) anförde utskottet att stöd till sådan forskning kan lämnas i första hand av de humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningsråden samt av Riksbankens jubileumsfond. Utskottet ansåg det angeläget att nämnda forskningsråd, Riksbankens jubileumsfond och Sveriges Radio sökte stimulera forskning rörande massmedia och i synnerhet radio och television. Vad utskottet anförde gav riksdagen som sin mening till kärna för Kungl. Maj:t.

Vidare bör erinras om att Nordiska rådet år 1970 antog en rekommendation (1970: 10) om samnordisk massmedieforskning. I denna rekommenderar rådet regeringarna i de nordiska länderna att tillsätta ett nordiskt samarbetsorgan med uppgift att samordna och effektivisera massmedieforskningen i Norden samt att ställa behövliga medel till förfogande för detta samarbete. Denna rekommendation är ännu inte slutbehandlad av rådet.

Med hänsyn till riksdagens uttalande förra året och det inom Nordiska rådet bedrivna arbetet anser utskottet att ifrågavarande motionsyrkande inte bör föranleda någon annan riksdagens åtgärd än att riksdagen framhåller angelägenheten av att berörda forskningsråd (motsv.) och andra organ gemensamt arbetar fram ett handlingsprogram som underlag för bidragsgivningen till massmedieforskningen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att vid statens humanistiska forskningsråd inrätta en extra ordinarie professur i språklig databehandling enligt vad som förordats i propositionen 1972: 1,
2. att riksdagen till *Humanistisk forskning* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 9 860 000 kr.,
3. att riksdagen i anledning av motionen 1972: 514 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anført beträffande handlingsprogram för massmedieforskning.

3. **Samhällsforskning.** Kungl. Maj:t har (punkten E 47, s. 380—382) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att vid statens råd för samhällsforskning inrätta en extra ordinarie professur i komparativ fysiologisk psykologi enligt vad som förordats i propositionen,

2. till Samhällsforskning för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 11 200 000 kr.

I motionen 1972: 684 av herr Adamsson m. fl. (s, c, fp, m) hemställs att riksdagen beslutar inrätta en personlig tjänst som e. o. professor i offentlig rätt vid statens råd för samhällsforskning fr. o. m. den 1 juli 1972 för konstitutionsutskottets sekreterare, bitr. professorn Fredrik Sterzel.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag beträffande en extra ordinarie professur i komparativ fysiologisk psykologi vid statens råd för samhällsforskning.

I motionen 1972: 684 hemställs att riksdagen skall fatta beslut om inrättande fr. o. m. den 1 juli 1972 vid rådet för samhällsforskning av en extra ordinarie professur i offentlig rätt, personlig för konstitutionsutskottets sekreterare Fredrik Sterzel.

Sterzel innehar en tjänst som biträdande professor i offentlig rätt vid universitetet i Uppsala. Hans vetenskapliga meriter är även på andra sätt omvittrade och kan sålunda inte ifrågasättas.

Samtidigt med detta konstaterande måste slås fast att riksdagens beslut om bemyndigande för Kungl. Maj:t att inrätta professorer så gott som regelmässigt brukar avse sådana tjänster som förts fram av Kungl.

Maj:t eller funnits upptagna i anslagsframställningarna från vederbörande myndighet (motsv.) I vart fall brukar riksdagen inte ta positiv ställning till förslag om personliga professurer som initieras motionsvägen. Mot bakgrund av denna riksdagens praxis är utskottet inte berett att förorda bifall till det nu ifrågavarande motionsyrkandet.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om vad sammansatt konstitutions- och bankoutskott i utlåtandet 1970: 1 anförde i anledning av vissa motioner beträffande meritvärdet hos tjänsterna som sekreterare vid riksdagens utskott m. m. Utskottet uttalade att man kan förutse att en god rekrytering kommer att försvåras, om tjänstemännen inte kan räkna med att komma vidare i karriären då de önskar det. Man framhöll som en viktig uppgift för förvaltningsstyrelsen att tillse inte bara att avsedda kvalifikationskrav beaktas vid tjänstetillsättningarna utan också att tjänstemän som önskar det vinner förflyttning till andra poster som är skäligen med hänsyn till deras tjänsteställning inom riksdagen.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att vid statens råd för samhällsforskning inrätta en extra ordinarie professur i komparativ fysiologisk psykologi enligt vad som förordats i propositionen 1972: 1,
2. att riksdagen till *Samhällsforskning* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 11 200 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1972: 684.

4. Naturvetenskaplig forskning. Kungl. Maj:t har (punkten E 48, s. 382—383) föreslagit riksdagen att till Naturvetenskaplig forskning för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 51 490 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 510 av fru Sundberg m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen beslutar att till Naturvetenskaplig forskning för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 51 990 000 kr.,

1972: 1088 av fru Anér m. fl. (fp, c) vari hemställs att riksdagen beslutar att till Naturvetenskaplig forskning för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 52 490 000 kr.,

1972: 1138 av herr Nisser m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts om att säkra den fortsatta proteinforskningen vid växtfysiologiska institutionen vid Lunds universitet,

1972: 1461 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställs att som nytt forskningsanslag till statens naturvetenskapliga forskningsråd för ekologiska storprojekt för budgetåret 1972/73 anvisas ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Utskottet. I sina petita för budgetåret 1972/73 framhåller statens naturvetenskapliga forskningsråd (NFR) att samhället på grund av den allt aktivare miljövården har ett stort behov av integrerad ekologisk forskning. Rådet ser det som en viktig uppgift att stödja grundforskningen inom området. Detta sker via rådets ekologikommitté, i vilken även statens naturvårdsverk är representerat.

Under budgetåret 1970/71 fullföljde NFR ett utredningsarbete beträffande ekologins ställning och behovet av speciella resurser för att stödja denna forskningsgren. Forskningsverksamheten avses i fortsättningen koncentreras till s. k. storprojekt, som kommer att ledas av en nyorganiserad ekologikommitté. Ett projekt har redan startats, nämligen Östersjön, med syfte att genomföra integrerad forskning rörande Östersjöns viktigaste ekosystem. Ekologikommittén stöder nu planeringen av ett projekt som kallas Barrskogslandskapets ekologi. Projektets huvudmål är att undersöka landekosystems funktion, varigenom det skall bli möjligt att förutsäga effekten av pågående och framtida miljöförändringar. Den totala kostnaden för de två projekten har för budgetåret 1972/73 beräknats uppgå till 4 milj. kr. För projektet Barrskogslandskapets ekologi, som beräknas pågå i sju år, har kostnaderna av ekologikommittén uppskattats till 25 à 30 milj. kr.

I propositionen 1972: 1 föreslås att förevarande reservationsanslag för nästa budgetår räknas upp med drygt 5 milj. kr. NFR har begärt en ökning med över 32 milj. kr., varav 6 735 000 kr. beräknats utgöra löne- och prisomräkning.

I motionerna 1972: 510 och 1972: 1088 anförs att NFR inom ramen för sina nuvarande ekonomiska resurser inte kan svara för finansieringen av de båda storprojekten och att Kungl. Maj:ts förslag innebär att erforderliga medel inte ställs till förfogande för kommande budgetår. Detta skulle enligt motionärerna medföra att projektet Barrskogslandskapets ekologi inte kan påbörjas i enlighet med uppgjorda planer. I motionerna föreslås en medelsanvisning till naturvetenskaplig forskning som med 500 000 kr. respektive 1 milj. kr. överstiger Kungl. Maj:ts förslag. I motionen 1972: 1461 föreslås, med hänvisning till vad som anförts i motionen 1972: 1254 angående miljöpolitiken, att ett nytt reservationsanslag av 2 milj. kr. ställs till NFR:s förfogande för ekologiska storprojekt.

Den samhällseliga planeringen och utnyttjandet av naturresurserna måste enligt allmänt omfattade uppfattningar bygga på en avvägning mellan ekologiska, tekniska, sociala och politiska värderingar. Från denna utgångspunkt framstår ökad kunskap om ekologiska system såsom synnerligen väsentlig. Allsidiga ekosystemundersökningar bedöms av bl. a. NFR vara den form av forskning inom det ekologiska området som bör prioriteras. Sådana undersökningar förutsätter en integration inte bara mellan skilda naturvetenskapliga discipliner utan även mellan

dessa och ämnesområden inom andra sektorer. Sålunda framgår av det planeringsunderlag som föreligger beträffande projektet Barrskogslandskapets ekologi att projektet kommer att kräva samarbete mellan en mängd institutioner. Därtill har ett betydande internationellt samarbete förutsatts komma att äga rum. Projekt av detta slag — av stor komplexitet och med hög ambitionsnivå — är självfallet beroende av en effektiv koordinering. Vad gäller finansieringen av dylika projekt kan inte ett forskningsråd svara för densamma. Ett flertal myndigheter och organ, som har att stödja forsknings- och utvecklingsarbete, kommer därvid i fråga. Forskningsprogrammen spänner också över skilda departements ansvarsområden. Beträffande det nu aktuella ekologiska storprojektet synes närmast utbildnings-, jordbruks- och civildepartementen vara berörda. Avvägningsfrågor avseende näringslivets och andra avnämargrupperns bistånd torde även komma med i bilden.

Mot den angivna bakgrunden finner utskottet anslagsfrågor av den art som aktualiseras i de förevarande motionerna utomordentligt komplicerade att ta ställning till. Enligt utskottet är det angeläget att man snarast söker finna fastare former för hanteringen av tvärvetenskapliga forskningsprojekt och att långsiktiga, samordnade finansieringsplaner upprättas som underlag för ställningstaganden till dylika projekt. Utbildningsutskottet har i sitt betänkande i anledning av motioner angående vissa frågor rörande forskning och forskningsplanering (UbU 1971: 31) något berört hithörande frågor. I betänkandet förordas en utredning av i första hand forskningsrådets sammansättning och organisation i övrigt samt av rådets befogenheter och ställning i relation till myndigheter och andra instanser som har forskningsansvar. Utskottet har därvid förutsatt att en sådan utredning även skulle få positiva effekter med avseende på ett förbättrat beslutsunderlag för anslagsgivningen till forskning och utvecklingsarbete.

Vad därefter gäller de i motionerna 1972: 510, 1972: 1088 och 1972: 1461 framställda yrkandena delar utskottet motionärernas uppfattning att det är angeläget att den ekologiska forskningen utvecklas och förstärks. Delade meningar torde för övrigt inte råda i denna fråga. Storprojekt, av den typ Barrskogslandskapets ekologi representerar, kommer emellertid att medföra mycket stora kostnader och i tidsmässigt hänseende binda resurser för långa tidsperioder. För projektet Barrskogslandskapets ekologi har kostnaderna, som tidigare nämnts, av ekologikommittén uppskattats till ca 25—30 milj. kr. för en sjuårsperiod. Det är enligt utskottet ytterst angeläget att projekt av denna storleksordning föregås av en noggrann planering. Med hänsyn till den betydelse ekologisk forskning har för verksamheten inom olika samhällssektorer är det enligt utskottets mening självklart att man vid planeringen av ekologiska storprojekt beaktar avnämarnas intressen. I planeringen av sådana projekt bör därför ingå en noggrann precisering av de olika intressenternas behov av forskning inom projektets område.

Utskottet anser det synnerligen angeläget att man når fram till en ytterligare precisering av det nu aktuella storprojektet i nära samverkan med berörda myndigheter och organ och föreslår därför att riksdagen för nästa budgetår anvisar 500 000 kr. till naturvetenskaplig forskning utöver vad Kungl. Maj:t förordat.

Forskning med syfte att ur växtdelar framställa högrenade protein-koncentrat har pågått sedan år 1964 vid institutionen för fysiologisk botanik vid universitetet i Lund. Processteknologiskt utvecklingsarbete i anslutning till denna forskningsverksamhet bedrivs av Svenska sockerfabriks AB.

I motionen 1972: 1138 yrkas att riksdagen uttalar sig för att den fortsatta proteinforskningen vid Lunds universitet säkerställs. Enligt motionärerna riskerar man i annat fall att de framsteg som hittills gjorts blir outnyttjade. Vidare är det otillfredsställande för den personal som är anställd för ifrågavarande forskningsprojekt att verksamheten inte kan planeras för mer än ett år i taget.

Enligt vad som framgår av motionen kvarstår väsentliga problem att bearbeta inom ramen för det angivna forskningsprojektet. Utskottet har också kunnat konstatera att bidrag till verksamheten utgår från styrelsen för teknisk utveckling och Riksbankens jubileumsfond. Utskottet utgår från att ansökningar om fortsatt stöd för verksamheten på sedvanligt sätt kommer att seriöst prövas av berörda sakkunniga instanser. Något särskilt uttalande från riksdagens sida som binder forskningsråd (motsv.) med avseende på framtida bidrag till den i motionen behandlade proteinforskningen är utskottet inte berett förorda. Yrkandet i motionen avslås därför.

Utskottet har i övrigt inte funnit anledning till särskilt uttalande under förevarande anslagspunkt.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1972: 1461 om anvisande under särskild anslagsrubrik av medel till ekologiska storprojekt,
2. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna 1972: 510, 1972: 1088 och 1972: 1461 till *Naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 51 990 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1972: 1138 angående proteinforskning.

5. **Atomforskning.** Kungl. Maj:t har (punkten E 49, s. 383—385) föreslagit riksdagen att till Atomforskning för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 22 380 000 kr.

I motionen 1972: 1131 av herr Molin m. fl. (fp) hemställs att riksdagen

1. under anslaget Atomforskning anvisar ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 800 000 kr. förhöjt reservationsanslag om 23 180 000 kr.,
2. ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anges rörande samordnad nordisk fusionsforskning.

Utskottet. I enlighet med de av riksdagen godkända riktlinjerna för finansieringen av ett svenskt deltagande i CERN:s program för en 300 GeV-accelerator skall samtliga faktiska merkostnader för Sveriges deltagande i detta program bestridas inom ramen för ifrågavarande reservationsanslag genom en motsvarande reduktion av de medel som står eller kan komma att ställas till förfogande för övrig forskning (prop. 1971: 55, UbU 1971: 18, rskr 1971: 175). Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot vad föredragande statsrådet uttalat beträffande medelsberäkningen för bidrag till detta forskningsprogram.

Såsom utskottet redovisat under punkten 1 Medicinsk forskning berörs i propositionen även frågan om bidrag till kostnaderna för en upprustning av synkrocyclotronen vid Gustaf Werners institut. Statsrådet anför i denna fråga att det är rimligt att också andra forskningsråd (motsv.) än statens råd för atomforskning (AFR) bidrar till dessa kostnader.

Utskottet kan konstatera att föredragande statsrådets uttalande i denna fråga helt överensstämmer med den uppfattning utbildningsutskottet i betänkandet 1971: 18 uttryckte med anledning av vid förra årets riksdag framställt motionsyrkande om särskild medelsanvisning till statens råd för atomforskning till upprustning av synkrocyclotronen. Utskottet har erfarit att samarbete kommer att etableras mellan berörda forskningsråd, styrelsen för teknisk utveckling och Riksbankens jubileumsfond för samverkan kring upprustningsprojektet. Genom att även andra bidragsgivare än AFR deltar i projektet föreligger förutsättningar för att den enligt utskottets mening angelägna ombyggnaden skall komma till stånd.

Kungl. Maj:t föreslår att reservationsanslaget till atomforskning för nästa budgetår räknas upp med sammanlagt 4 730 000 kr.

I motionen 1972: 1131 hävdas att det är nödvändigt med ökade insatser för forskning om och utveckling av fusionsenergin. Enligt motionärerna kan jordens energikris komma att leda till en världsomfattande försörjningskris om inte de problem löses som är förknippade med utnyttjandet av fusionsenergi för kraftproduktion. Motionärerna finner det angeläget att forskningen inom detta område ges ökade ekonomiska resurser och föreslår att 800 000 kr. utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit anvisas under förevarande anslag för att ge AFR möjlighet att i ökad omfattning stödja den fusionsforskning som bedrivs vid tekniska högskolan i Stockholm under professor Bo Lehnerts ledning. Utskottet får med anledning av detta yrkande anföra följande.

Under de senaste åren har utvecklingen på fusionsområdet tilldragit sig speciellt intresse. Detta har bl. a. återspeglats i att vid AFR år 1968 inrättats en extra ordinarie professur i plasmafysik med fusionsforskning. Innehavare av denna tjänst är professor Bo Lehnert. Under innevarande budgetår har rådet beviljat dels 700 000 kr. som stöd till Lehnerts forskning, dels ca 500 000 kr. för andra forskningsprojekt vid institutionen för plasmafysik med fusionsforskning. Vidare har Riksbankens jubileumsfond detta budgetår tilldelat Lehnerts forskargrupp 350 000 kr. Av atomforskningsrådets anslagsframställning för budgetåret 1972/73 framgår att rådet tillsatt en arbetsgrupp för att granska en av professor Lehnert ingiven femårsplan för forskningen vid institutionen för plasmafysik och fusionsforskning. Gruppens rapport, Utredning angående fusionsforskning i Sverige, ger även en del allmänna rekommendationer för forskningen inom fusionsområdet. Utskottet har erfarit att AFR har för avsikt att inrätta en särskild nämnd för det plasmafysikaliska området.

Utskottet kan alltså notera att AFR ägnar stor uppmärksamhet åt frågor som rör planeringen av den framtida svenska satsningen inom området plasmafysik med fusionsforskning. Någon ytterligare uppräknings av anslaget för i motionen avsett ändamål är utskottet inte berett förorda. Det ankommer på rådet att som sakkunnig instans i sedvanlig ordning pröva stödet till fusionsforskning inom ramen för disponibla medel.

Vad därefter gäller frågan om samordnad nordisk fusionsforskning är utskottet ense med motionärerna om att en sådan samordning är angelägen. Enligt vad utskottet erfarit har denna fråga uppmärksamats av AFR. Avsikten är att i den tidigare berörda nämnden skall finnas dansk och norsk representation. Med hänsyn till att möjligheterna till nordiskt samarbete därigenom synes bli bevakade och då riksdagen redan tidigare i skrivelse till Kungl. Maj:t (rskr 1970: 421) framhållit vikten av ökad internationell forskningssamverkan anser utskottet inte det i motionen 1972: 1131 påyrkade tillkännagivandet erforderligt.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1972: 1131 i vad avser medelsanvisningen till *Atomforskning* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 22 380 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1972: 1131 i vad avser samordnad nordisk fusionsforskning.

6. Europeiskt samarbete inom kärnforskningen. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkten E 50, s. 385—387) och hemställer

att riksdagen till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1972/73 anvisar ett förslagsanslag av 22 745 000 kr.

7. Forskningsinstitutet för atomfysik: Förvaltningskostnader m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna E 52—E 57, s. 387—391) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1972/73 anvisar

1. till *Forskningsinstitutet för atomfysik: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 2 108 000 kr.,
2. till *Forskningsinstitutet för atomfysik: Materiel m. m.* ett reservationsanslag av 247 000 kr.,
3. till *Bidrag till Institutet för internationell ekonomi* ett anslag av 780 000 kr.,
4. till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* ett anslag av 749 000 kr.,
5. till *Bidrag till Internationella meteorologiska institutet i Stockholm* ett anslag av 357 000 kr.,
6. till *Bidrag till Riksföreningen mot cancer* ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

Stockholm den 21 april 1972

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Mårtensson (s), Richardson (fp), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), fru Gradin (s), herr Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m) och herr Berndtson i Linköping (vpk).

Vid punkterna 1—2 samt 5—7 ersattes herr Wiklund i Härnösand (s) av fru Laag (s).

Vid punkten 4 ersattes fru Gradin (s) av fru Laag (s) och herr Berndtson i Linköping (vpk) av fru Nordlander (vpk).

Reservationer

1. vid *punkten 4* (Naturvetenskaplig forskning)

a. beträffande *medelsanvisning under nytt riksstatsanslag* av fru Nordlander (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med »Vad därefter» och på s. 7 slutar med »Kungl. Maj:t förordad» bort ha följande lydelse:

»Vad därefter gäller den i förevarande motioner aktualiserade frågan om anslagsmedel till ekologiska storprojekt får utskottet anföra följande.

I motionen 1972: 1254, som innefattar motivering för yrkandet i motionen 1972: 1461, understryks betydelsen av att ett ekologiskt synsätt får ligga till grund för naturvårdsverksamheten. Omedelbara insatser krävs enligt motionärerna bl. a. inom det vitala forskningsområde som ekosystemstudierna utgör. Utskottet har erfarit att ett omfattande planeringsarbete redan nedlagts inom NFR:s ekologikommitté på projektet Barrskogslandskapets ekologi. Det är enligt utskottets mening angeläget att medel ställs till rådets förfogande för att möjliggöra att detta forskningsprojekt snarast kommer i gång. Önskemål härom framförs även i motionerna 1972: 510 och 1972: 1088. Såsom föreslås i motionen 1972: 1461 är det lämpligt att medel för hithörande ändamål anvisas under en särskild anslagsrubrik. Under ett nytt, reservationsvis betecknat, anslag bör således 2 milj. kr. anvisas budgetåret 1972/73 och ställas till NFR:s disposition för ekologiska storprojekt.»

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med bifall till motionen 1972: 1461 beslutar om anvisande under särskild anslagsrubrik av medel till ekologiska storprojekt,

b. beträffande *anslagsberäkningen* av fru Nordlander (vpk) som vid bifall till reservationen 1.a anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »förevarande anslagspunkt» bort ha följande lydelse:

»Utskottet, som erinrar om vad i det föregående föreslagits beträffande ett nytt anslag till ekologiska storprojekt, har ingen erinran mot Kungl. Maj:ts medelsberäkning avseende anslaget till naturvetenskaplig forskning.»

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. a att riksdagen med bifall till motionen 1972: 1461 och i anledning av motionerna 1972: 510 och 1972: 1088 till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Ekologiska storprojekt* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,
2. b att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionerna 1972: 510 och 1972: 1088, motionerna i vad avser medelsanvisningen, till *Naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 51 490 000 kr.,

2. vid punkten 5 (Atomforskning) av herrar Wikström (fp) och Richardson (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med »Ut-

skottet kan» och slutar med »disponibla medel» bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar uppfattningen att ökat stöd till fusionsforskningen är synnerligen välmotiverat med hänsyn till den betydelse detta forskningsområde har när det gäller att lösa problem i samband med den framtida energiförsörjningen. Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning till atomforskning understiger högst väsentligt AFR:s anslagsbegäran. Utrymmet för reella förstärkningar av bidragsgivningen till projekt inom områden AFR stöder blir till följd härav utomordentligt begränsat.

I motionen 1972: 1131 har enligt utskottets mening övertygande motivering givits för ökat stöd åt fusionsforskningen vid tekniska högskolan i Stockholm. I syfte att skapa förutsättningar härför föreslår utskottet att riksdagen i enlighet med vad som yrkas i motionen beslutar anslå 800 000 kr. utöver vad Kungl. Maj:t beräknat under förevarande anslagspunkt.»

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionen 1972: 1131 i vad avser medelsanvisningen till *Atomforskning* för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 23 180 000 kr.,